

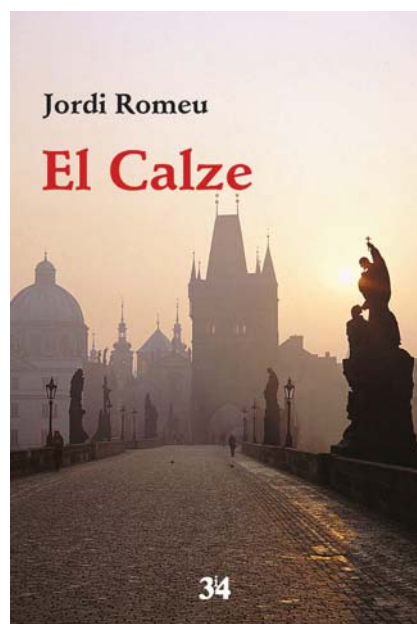
Si aneu a Praga...

per Francesc Vilanova

Jordi Romeu

El Calze

3i4, València, 2015.

Si aneu a Praga, poseu aquest llibre a la maleta. No és una guia de la ciutat, ni una història de butxaca, ni us indica els llocs més significatius. És una altra mena de guia, amarada de literatura, memòria i experiència.

Jordi Romeu, historiador i periodista amb anys d'experiència en això de l'escriptura, ens ofereix un text que té un punt d'arrencada molt clar: el contrast entre dues visites a Praga, en dos moments històrics molt diferents: l'any 1989, a la vigília de la revolta de vellut, setmanes abans de la caiguda del mur i, per tant, en els moments finals del decadent sistema del «socialisme realment existent» (que és matisadament diferent del que s'anomenava «socialisme real»). La segona ocasió, pocs anys més tard, ens dibuixa una ciutat enfangada en el procés d'immersió en el sistema del

«capitalisme realment (i únicament) existent». Les dues visites –completades amb els records d'una anada a Moscou, immersit en els anys més durs del règim corrupte de Boris Ieltsin i els oligarques nascuts de la caiguda del sistema soviètic– tenen un punt de reunió comú: la taverna El Calze, que durant les dècades del règim comunista era un lloc de trobada de ciutadans, fora dels circuits reglats del poc turisme que hi havia, però que, després de 1989, va fer el salt a l'aventura capitalista, acollint ramats de turistes i oferint-los allò que aquests esperaven, segons el catàleg de tòpics turístics occidentals: cerveses, salsitxes i ambient centreeuropeu (de l'antic Imperi de la doble corona, per entendre'ns).

Si aquest és el marc de referència, el contingut és un viatge constant a la memòria personal, històrica i literària de la ciutat, de Txecoslovàquia i del desaparegut Imperi austrohongarès, és a dir, una reconstrucció memorialística molt personal de les fites més notables de la història política, cultural i literària de l'Europa central des de la fi del segle XIX i durant tot el segle XX. La citació que ens regala d'Albert Camus és una declaració de principis: «Les ciutats que ens ofereix Europa són massa plenes de remors del passat.» Jordi Romeu decideix parar l'orella i destriar aquestes remors. El resultat a què assistim és magnífic: entendre un viatge (o dos) a partir de les referències literàries més importants, no sols centreeuropees, sinó de valor geogràfic universal. Hom hi veu desfilar el bon soldat Šveijk, els personatges de Milan Kundera, Hrabal o Kuśniewicz; però també pot vincular l'experiència del viatger amb les reflexions d'Elias Canetti o V. Grossman. Pel mig, hi ha algunes de les millors

pàgines (al meu parer) dedicades als jueus de Praga, a la creació del gòlem i els misteris de la càbala, i un viatge memorialístic als espais infinits de Rússia, a la recerca d'uns personatges enfonsats en la misèria mil·lenària d'aquella societat que ni tan sols l'estalinisme (o el comunisme, en les seves variants anteriors i posteriors a Stalin) va ser capaç (o va voler) de posar-hi remei.

L'autor encara té temps de jugar amb altres referències, algunes de tan properes com la de Tomàs Pàmies, l'home de *Testament a Praga*, el militant comunista que, a pesar de tot (i aquest tot era molt, moltíssim), continua creient, amb aquella fe dels primers militants, enlluernats per la llum que venia de l'Est. O l'aparició, sobtada, de Julien Sorel en un altre racó. Aquestes giragonses de la narració mantenen la tensió del text i l'atenció del lector. Cada breu capítol és una sorpresa; sempre s'hi troba quelcom que val la pena.

Cal viatjar a Praga i visitar la ciutat amb aquest bagatge? No, no és necessari, però almenys val la pena conèixer el text d'algú que ha sumat l'experiència viatgera amb les lectures fetes i n'ha volgut fer una síntesi d'allò més personal i, a la vegada, suggeridora. És una operació que faríem amb qualsevol de les grans ciutats d'Europa. Quantes vegades no ho heu llegit de Roma, de París, de Viena, de Londres? Jordi Romeu ho fa amb Praga i el seu *hinterland*, aquest vast espai geogràfic, històric i cultural que no té unes fronteres precises ni uns límits temporals reglats.

Viatgeu, doncs, a Praga amb un text singular a la mà, molt ben escrit, molt aclaridor, amb una notable força narrativa. Val la pena.